

Katalog wymagań programowych na poszczególne stopnie szkolne

Klasa 7

Katalog wymagań jest dostosowany do podręcznika, należącego do obudowy programu nauczania *Matematyka wokół nas*. Materiał ten może ułatwić nauczycielowi planowanie i realizację procesu dydaktycznego oraz diagnozowanie postępów uczniów.

POZIOMY WYMAGAŃ

Oczekiwane osiągnięcia uczniów w wyniku realizacji programu *Matematyka wokół nas* to wymagania programowe. Wydzielone zostały następujące poziomy wymagań programowych:

- konieczne (K),
- podstawowe (P),
- rozszerzające (R),
- dopełniające (D),
- wykraczające (W) – jest to oczywiście tylko propozycja, ponieważ każdy nauczyciel powinien określić własne wymagania z tego poziomu.

Poziomy wymagań są powiązane ze sobą w następujący sposób: $K \subset P \subset R \subset D \subset W$, dlatego przyporządkowanie danym poziomom nauczania poszczególnych stopni szkolnych można zilustrować w sposób przedstawiony w poniższej tabeli.

Stopień					Poziom wymagań	
6	5	4	3	2		
					Wymagania konieczne to wiadomości i umiejętności, które umożliwiają uczniowi świadome korzystanie z lekcji oraz wykonywanie prostych zadań mających związek z życiem codziennym.	K
					Wymagania podstawowe to wiadomości i umiejętności stosunkowo łatwe do opanowania, użyteczne w życiu codziennym i absolutnie niezbędne do kontynuowania nauki na wyższym poziomie.	$K \cup P$
					Wymagania rozszerzające to wiadomości oraz umiejętności średnio trudne, wspierające tematy podstawowe i rozwijane na wyższym etapie kształcenia.	$K \cup P \cup R$
					Wymagania dopełniające to wiadomości i umiejętności złożone lub o charakterze problemowym.	$K \cup P \cup R \cup D$
					Wymagania wykraczające to wiadomości i umiejętności spoza podstawy programowej, często związane ze szczególnymi zainteresowaniami ucznia z danej dziedziny.	$K \cup P \cup R \cup D \cup W$

						Opis osiągnięć
Stopień						Dział programowy: Ułamki zwykłe i dziesiętne Uczeń:
6	5	4	3	2		
						• dodaje i odejmuje ułamki zwykłe w wyrażeniach dwuargumentowych • mnoży ułamki zwykłe w wyrażeniach dwuargumentowych • dzieli ułamki zwykłe w wyrażeniach dwuargumentowych • zamienia ułamek dziesiętny na zwykły i odwrotnie oraz zaokrągla je z określoną dokładnością • dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne sposobem pisemnym • mnoży ułamki dziesiętne sposobem pisemnym • wykonuje działanie dwuargumentowe na ułstkach zwykłych i dziesiętnych • stosuje kolejność wykonywania działań podczas obliczania wartości wyrażenia złożonego z co najwyżej trzech działań • zapisuje działania sformułowane słownie • podaje przybliżenia dziesiętne liczb, szacuje wyniki • oblicza ułamek danej liczby i stosuje ten typ obliczeń w zadaniach praktycznych
						• dodaje i odejmuje ułamki zwykłe w wyrażeniach kilkuargumentowych • mnoży więcej niż dwa ułamki zwykłe • oblicza wartość wyrażenia zawierającego więcej niż trzy działania arytmetyczne • zamienia dowolny ułamek dziesiętny na zwykły i odwrotnie (gdy to jest możliwe) • dodaje i odejmuje więcej niż dwa ułamki dziesiętne
						• oblicza liczbę na podstawie jej ułamka • oblicza, jaką częścią jednej liczby jest druga liczba • porównuje ułamek zwykły i dziesiętny • wskazuje okresy rozwinięć dziesiętnych nieskończonych okresowych • oblicza niewiadome: składnik, odjemnik, odjemną, dzielnik, dzielną, czynnik • rozwiązuje zadania praktyczne prowadzące do porównywania różnicowego i ilorazowego, obliczania ułamka danej liczby, liczby na podstawie jej ułamka oraz wartości wyrażenia
						• porządkuje zbiory liczb zawierające ułamki zwykłe i dziesiętne dowolną metodą • wstawia nawiasy w wyrażeniu tak, aby otrzymać określoną wartość • zamienia jednostki, np. długości, masy • wybiera ze zbioru ułamków zwykłych te, które mają rozwinięcie dziesiętne skończone lub nieskończone okresowe • rozwiązuje zadania złożone lub problemowe zadania tekstowe, m.in. z zastosowaniem obliczeń na ułstkach

6	5	4	3	2	Opis osiągnięć
					• rozwiązuje zadania-problemy typu: <i>Trzej strzelcy strzelają do celu. Pierwszy strzela co 6 s, drugi co 8 s, a trzeci co 10 s. Ile razy strzelcy wystrzelą jednocześnie w ciągu 15 minut?</i> • buduje kwadrat magiczny z wykorzystaniem ułamków • przedstawia ułamki w postaci sumy ułamków egipskich • znajduje zadaną cyfrę po przecinku w rozwinięciu dziesiętnym ułamka • wyjaśnia, kiedy nie można zamienić ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony • oblicza wartość wyrażenia zawierającego ułamek wielopiętrowy • zamienia ułamek okresowy na zwykły
Stopień					Dział programowy: Procenty Uczeń:
6	5	4	3	2	
					• zapisuje ułamki o wybranych mianownikach, np. 100, 25, 4, w postaci procentów • zapisuje procent wyrażony liczbą całkowitą w postaci ułamka lub liczby całkowitej, np. $25\% = 0,25 = \frac{1}{4}$, $200\% = 2$ • odczytuje i zaznacza wskazany procent pola figury (25%, 50%) • stosuje algorytm obliczania procentu danej liczby całkowitej, wykorzystując również kalkulator • zamienia dowolną liczbę na procent • zamienia procenty na liczbę • odczytuje i zaznacza wskazany procent figury (20%, 25%, 50%, 75%) • stosuje obliczanie procentu danej wielkości w zadaniach praktycznych (np. dotyczących ceny) • stosuje wybrany algorytm obliczania liczby na podstawie danego jej procentu • stosuje wybrany algorytm obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba • zaznacza dowolny procent figury • odczytuje, jaki procent figury jest zaznaczony – złożone przypadki • oblicza liczbę na podstawie danego jej procentu oraz jakim procentem jednej liczby jest druga liczba w złożonych przypadkach • rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące obliczeń procentowych – jednokrotne obniżki i podwyżki cen • stosuje obliczenia procentowe w zadaniach złożonych i problemach, dotyczące wielokrotnych podwyżek i obniżek cen, lokat, kredytów i stężeń roztworów • zdobyte wiadomości stosuje w praktyce, np. potrafi efektywnie oszacować oprocentowania w różnych bankach, określić nowe stężenie roztworu po zmianie zawartości jego składników • stosuje w sytuacjach praktycznych wzór na kapitalizację odsetek • oblicza stan konta po wielokrotnej kapitalizacji odsetek

6	5	4	3	2	Opis osiągnięć
Stopień					Dział programowy: Własności figur płaskich Uczeń:
6	5	4	3	2	
					• rozróżnia i rysuje punkty, odcinki, proste, półproste, łamane • oblicza długość łamanej • rozpoznaje proste i odcinki prostopadłe oraz równoległe • rozpoznaje kąty: proste, ostre, rozwarte, półpełne i pełne • rozróżnia kąty: wierzchołkowe, przyległe, naprzeciwległe i odpowiadające • rozróżnia trójkąty ze względu na boki i kąty oraz podaje ich nazwy • stosuje w zadaniach warunek konieczny istnienia trójkąta • stosuje twierdzenie o sumie miar kątów wewnętrznych trójkąta w prostych zadaniach • rysuje wysokości w trójkącie • rozpoznaje trójkąty przystające • rozpoznaje kwadraty i prostokąty oraz wskazuje ich boki i przekątne • rozpoznaje romby i równoległoboki oraz wskazuje ich boki i przekątne • rozpoznaje trapezy oraz podaje nazwy ich boków i wskazuje przekątne
					• stosuje pojęcie odległości punktu od prostej • rysuje proste oraz odcinki prostopadłe i równoległe • rysuje kąty: wierzchołkowe, przyległe, naprzeciwległe i odpowiadające • rysuje kąty: proste, ostre, rozwarte, półpełne i pełne • rozróżnia kąt zewnętrzny i wewnętrzny; podaje nazwy boków trójkąta prostokątnego • stosuje twierdzenie o sumie miar kątów wewnętrznych czworokąta • sprawdza, czy dwa trójkąty są przystające na podstawie cech przystawiania • stosuje w prostych zadaniach podstawowe własności czworokątów
					• stosuje pojęcie odległości między prostymi równoległymi w prostych zadaniach • rozróżnia kąty wklęsłe i wypukłe • stosuje w typowych zadaniach własności kątów: wierzchołkowych, przyległych, naprzeciwległych i odpowiadających • wskazuje największy lub najmniejszy kąt lub bok w dowolnym trójkącie • zaznacza kąt zewnętrzny trójkąta • stosuje cechy przystawiania trójkątów w typowych zadaniach • rozróżnia trapezy równoramienne i prostokątne • rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem własności trójkątów i czworokątów • rozwiązuje złożone zadania z zastosowaniem wszystkich własności poznanych wielokątów • rozwiązuje złożone zadania z zastosowaniem cech przystawiania trójkątów

Opis osiągnięć					
					• uzasadnia równość kątów wierzchołkowych
					• uzasadnia równoległość prostych przy danych kątach naprzemianległych i odpowiadających
					• uzasadnia twierdzenia o sumie miar kątów w trójkącie i czworokącie
					• rozpoznaje i rysuje deltoid oraz stosuje jego własności w zadaniach
					• uzasadnia twierdzenie o zależności między miarą kąta zewnętrznego trójkąta a miarami kątów wewnętrznych nieprzyległych do tego kąta
					• uzasadnia własności trójkątów i czworokątów
					• stosuje wiadomości i umiejętności dotyczące własności figur płaskich w nowej, nietypowej sytuacji
Stopień					Dział programowy: Liczby wymierne, przykłady liczb niewymiernych Uczeń:
6	5	4	3	2	
					• zaznacza liczby całkowite na osi liczbowej
					• znajduje liczbę przeciwną do danej
					• znajduje odwrotność danej liczby
					• porównuje dwie liczby całkowite
					• dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby całkowite
					• wskazuje kolejność wykonywania działań w wyrażeniu arytmetycznym
					• oblicza wartość niezłożonego wyrażenia arytmetycznego w zbiorze liczb całkowitych
					• zapisuje iloczyn jednakowych czynników w postaci potęgi i odwrotnie
					• oblicza pierwiastki drugiego i trzeciego stopnia z liczb naturalnych
					• wykorzystuje kalkulator do szukania rozwinięć dziesiętnych liczb niewymiernych oraz obliczania wartości potęg i pierwiastków
					• zaznacza na osi liczby wymierne, gdy ma odpowiednio dostosowaną jednostkę
					• oblicza wartość niezłożonego wyrażenia arytmetycznego w zbiorze liczb wymiernych z uwzględnieniem kolejności działań
					• oblicza potęgi liczb wymiernych o wykładniku naturalnym
					• oblicza takie pierwiastki drugiego i trzeciego stopnia z liczb wymiernych, które są liczbami wymiernymi
					• samodzielnie ustala jednostkę, aby zaznaczyć podane liczby wymierne na osi liczbowej
					• porównuje liczby wymierne
					• dodaje i odejmuje liczby wymierne
					• mnoży i dzieli w zbiorze liczb wymiernych
					• rozwiązuje zadania o treści praktycznej z zastosowaniem działań na liczbach wymiernych
					• oblicza wartość złożonego wyrażenia arytmetycznego z zastosowaniem potęg i pierwiastków
					• rozwiązuje złożone zadania z zastosowaniem działań na liczbach wymiernych
					• rozwiązuje problemy z zastosowaniem działań na liczbach wymiernych
					• odróżnia liczby wymierne od niewymiernych
					• podaje przybliżenia liczb niewymiernych

6	5	4	3	2	Opis osiągnięć
Stopień					Dział programowy: Pola wielokątów Uczeń:
6	5	4	3	2	
					- zna pojęcie pola figury i jednostki pola oraz wykorzystuje tę wiedzę w prostych zadaniach - korzysta ze wzoru na pola kwadratu i prostokąta w prostych zadaniach - korzysta ze wzoru na pole trójkąta w prostych zadaniach - korzysta ze wzoru na pola równoległoboku, rombu i trapezu w prostych zadaniach - zamienia jednostki pola oraz stosuje je do rozwiązywania prostych zadań - korzysta ze wzoru na pola kwadratu i prostokąta w typowych zadaniach - korzysta ze wzoru na pole trójkąta w typowych zadaniach - korzysta ze wzoru na pola równoległoboku, rombu i trapezu w typowych zadaniach - korzysta ze wzoru na pola kwadratu i prostokąta w złożonych zadaniach - korzysta ze wzoru na pole trójkąta w złożonych zadaniach - korzysta ze wzoru na pola równoległoboku, rombu i trapezu w złożonych zadaniach - wyprowadza wzory na pola trójkąta, równoległoboku, rombu i trapezu - rozwiązuje trudniejsze zadania z zastosowaniem wzorów na obliczanie pól trójkątów i czworokątów, a także wykorzystuje te wzory do obliczania długości boków i wysokości tych wielokątów
					- wyprowadza wzór na pole deltoidu oraz stosuje go w zadaniach - wykorzystuje wiadomości i umiejętności dotyczące pól wielokątów w nowej, nietypowej sytuacji
Stopień					Dział programowy: Rachunek algebraiczny Uczeń:
6	5	4	3	2	
					- podaje nazwę wyrażenia algebraicznego - zapisuje wyrażenie algebraiczne opisane słownie - odczytuje współczynniki liczbowe wyrazów sumy algebraicznej - dodaje i odejmuje sumy algebraiczne - redukuje wyrazy podobne o współczynnikach całkowitych - mnoży sumę algebraiczną przez liczbę naturalną - oblicza wartości liczbowe wyrażeń algebraicznych w zbiorze liczb całkowitych - redukuje wyrazy podobne o współczynnikach wymiernych - oblicza wartości liczbowe prostych wyrażeń algebraicznych w zbiorze liczb wymiernych - mnoży sumę algebraiczną przez liczbę całkowitą - wskazuje wspólny czynnik liczbowy wśród wyrazów sumy - zapisuje złożone wyrażenie algebraiczne (z kilkoma działaniami) i podaje jego nazwę - mnoży sumę algebraiczną przez liczbę wymierną

Opis osiągnięć					
					wyłącza wspólny czynnik liczbowy przed nawias
					układa wyrażenie algebraiczne do reprezentacji graficznej, rysunkowej i odwrotnie
					rozwiązuje zadanie tekstowe prowadzące do ułożenia wyrażenia algebraicznego
					oblicza wartości liczbowe złożonych wyrażeń algebraicznych w zbiorze liczb wymiernych z uwzględnieniem obliczeń procentowych
					buduje wyrażenia algebraiczne będące uogólnieniem cyklicznie powtarzającej się zależności między wielkościami
					rozwiązuje zadania-problemy związane z układaniem wyrażeń algebraicznych i obliczaniem ich wartości
Stopień					Dział programowy: Równania Uczeń:
6	5	4	3	2	
					sprawdza, czy dana liczba całkowita jest pierwiastkiem równania
					rozwiązuje proste zadania praktyczne z zastosowaniem równań na porównywanie różnicowe i ilorazowe
					rozwiązuje równanie pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, np. z występującymi po prawej i lewej stronie sumami algebraicznymi
					rozróżnia wielkości wprost proporcjonalne na podstawie tabel i opisu słownego
					sprawdza, czy dana liczba wymierna jest pierwiastkiem równania
					rozwiązuje równanie pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, np. zawierające nawiasy okrągłe
					przedstawia za pomocą równania sytuację opisaną graficznie
					rozwiązuje typowe zadanie tekstowe z zastosowaniem równań, m.in. z uwzględnieniem wzorów na pola i obwody figur płaskich
					rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem własności wielkości wprost proporcjonalnych
					oblicza stosunek danych wielkości wyrażonych w różnych jednostkach
					wskazuje w proporcji wyrazy skrajne i środkowe oraz stosuje warunek równości iloczynów wyrazów skrajnych i środkowych
					rozwiązuje równanie w postaci proporcji
					przekształca wzory, aby wyznaczyć dowolną wielkość
					rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem równań, uwzględniające obliczenia procentowe
					zapisuje zależność między wielkościami wprost proporcjonalnymi
					rozwiązuje równanie w postaci proporcji zawierające np. nawiasy
Stopień					Dział programowy: Elementy statystyki opisowej Uczeń:
6	5	4	3	2	
					zbiera dane ze wskazanych źródeł, np. prasy, internetu, rocznika statystycznego
					segreguje dane
					odczytuje dane statystyczne przedstawiane tabelarycznie oraz w postaci diagramów słupkowych pionowych i poziomych (w tym procentowych)
					przedstawia dane w tabeli i w postaci diagramu słupkowego pionowego i poziomego
					oblicza średnią arytmetyczną kilku danych

6	5	4	3	2	Opis osiągnięć
					• zbiera samodzielnie dane statystyczne • odpowiada na pytania związane z analizą danych przedstawionych różnymi sposobami • przedstawia dane w postaci diagramu kołowego (w tym procentowego) • określa cechy charakterystyczne dla danych statystycznych (np. wartość największą, najmniejszą) • znajduje różne źródła informacji • przedstawia zebrane dane za pomocą wykresów liniowych • interpretuje dane przedstawiane różnymi sposobami • na podstawie liczebności zmiennej określa jej częstość • formułuje wnioski wynikające z opracowanych danych • układa pytania do gotowych diagramów i wykresów
					• wykonuje np. statystyczne zadanie projektowe lub badawcze (sformułuje problem, pytania pośrednie, hipotezy, zaplanuje przebieg badania, stworzy narzędzia badań, zbierze i zapisze dane, uporządkuje je, przedstawi graficznie, zinterpretuje, wyciągnie wnioski, postawi tezę, dokona prezentacji z wykorzystaniem np. multimediów) • przedstawia dane statystyczne za pomocą piramidy populacji, interpretuje te dane
Stopień					Dział programowy: Twierdzenie Pitagorasa Uczeń:
6	5	4	3	2	
					• odczytuje współrzędne punktów kratowych zaznaczonych w układzie współrzędnych • zaznacza punkty kratowe, gdy są dane ich współrzędne • podaje przykłady twierdzeń • wyróżnia w twierdzeniu założenie i tezę • rysuje trójkąty prostokątne • w trójkącie prostokątnym położonym dowolnie na płaszczyźnie wskazuje przyprostokątne i przeciwprostokątną • zapisuje symbolicznie tezę twierdzenia Pitagorasa • oblicza długość przeciwprostokątnej, gdy są dane długości przyprostokątnych (liczby naturalne) • rysuje układ współrzędnych na płaszczyźnie i nazywa jego osie • oblicza długość odcinka równoległego do osi układu • rozróżnia hipotezy prawdziwe i nieprawdziwe • oblicza długość dowolnego boku trójkąta prostokątnego, gdy są dane długości dwóch pozostałych boków • rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa • znajduje współrzędne środka odcinka, gdy są dane współrzędne jego końców • uzasadnia graficznie twierdzenie Pitagorasa • rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa • oblicza długość odcinka, którego końce są danymi punktami kratowymi w układzie współrzędnych

Opis osiągnięć					
					• znajduje współrzędne drugiego końca odcinka, gdy dane są współrzędne jednego końca i środka
					• przeprowadza dowody twierdzeń, np.: suma kątów trójkąta, czworokąta, podzielność liczb
					• stosuje twierdzenie Pitagorasa w zadaniach dotyczących czworokątów
					• rozwiązuje złożone zadania tekstowe z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa
					• odkrywa sposób znajdowania trójkątów pitagorejskich
					• rozwiązuje zadania-problemy z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa i sprawdza, czy dane odcinki mogą być bokami trójkąta prostokątnego
Stopień					Dział programowy: Graniastosłupy Uczeń:
6	5	4	3	2	
					• wskazuje graniastosłupy wśród wielościanów
					• wskazuje prostopadłościan i sześcian wśród graniastosłupów
					• wskazuje na modelu krawędzie, wierzchołki i ściany graniastosłupa
					• rysuje siatkę prostopadłościanu i sześcianu
					• korzysta z gotowych wzorów i oblicza pole powierzchni całkowitej prostopadłościanu oraz sześcianu
					• zna podstawowe jednostki objętości
					• korzysta z gotowych wzorów i oblicza objętość sześcianu oraz prostopadłościanu
					• rysuje siatkę graniastosłupa w skali
					• wyznacza na modelu podstawowe przekroje graniastosłupów prostych i zaznacza je na rysunkach brył
					• oblicza pole powierzchni całkowitej dowolnego graniastosłupa prostego w prostych zadaniach o kontekście praktycznym
					• oblicza objętość dowolnego graniastosłupa prostego w prostych zadaniach o kontekście praktycznym
					• określa własności graniastosłupów prostych
					• klasyfikuje graniastosłupy
					• rysuje podstawowe przekroje graniastosłupów w rzeczywistych wymiarach
					• zamienia jednostki pola i objętości
					• rozwiązuje zadania wymagające przekształcania wzorów na pole powierzchni lub objętość graniastosłupa
					• odkrywa wzory na liczbę krawędzi oraz przekątnych graniastosłupa
					• rysuje różne przekroje graniastosłupów w rzeczywistych wymiarach i oblicza ich pole
					• oblicza pole powierzchni całkowitej lub objętość graniastosłupa z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa
					• rozwiązuje złożone zadania z zastosowaniem wzorów na pole powierzchni i objętość graniastosłupów
					• wyprowadza wzory na pola powierzchni i objętości graniastosłupów
					• rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące pól i objętości graniastosłupów, np. podejmuje decyzję, czy można narysować siatkę graniastosłupa, gdy są spełnione określone warunki